

Ekonomikas pamatproblēma

Vārds

Uzvārds

Klase

Datums

1. uzdevums. (5 punkti) Apmeklējot Norvēģiju, pārsteidz tas, ka atšķirībā no Latvijas nedēļas nogalē gandrīz visi veikali ir slēgti. Izmanto guvumu un izmaksu analīzes metodi un atbildi uz jautājumiem!

1.1. Kuras valsts iedzīvotāji iepirkšanos nedēļas nogalē uzskata par guvumu, bet kuras – par izmaksām?

Par guvumu –, par izmaksām –

1.2. Kuru rādītāju salīdzināšana veikalam nodrošinātu ekonomiski pamatotu lēmumu pieņemšanu par darbu nedēļas nogalē?

- a) Veikala apmeklētāju skaits katrā nedēļas dienā.
- b) Ieņēmumu un izdevumu starpība sestdienās un svētdienās.
- c) Veikala darbības izmaksu un gūtās peļņas salīdzināšana sestdienās un svētdienās.
- d) Vidējā pirkuma vērtības salīdzināšana darbdienās un nedēļas nogales dienās.

1.3. Kura pasākuma īstenošana samazina veikala apmeklēšanas alternatīvās izmaksas nedēļas nogalē?

- a) Izklāides iespēju nodrošināšana lielos tirdzniecības centros.
- b) Plašu tirdzniecības telpu ierīkošana.
- c) Informācijas centru ierīkošana lielveikalos.
- d) Pašapkalpošanās kasu ierīkošana.

1.4. Kura pasākuma īstenošana ļauj veikalam samazināt darbības izmaksas un paaugstināt nodarbināto darba ražīgumu?

- a) Preču sortimenta paplašināšana.
- b) Mūzikas atskaņošana.
- c) Pašapkalpošanās kasu ierīkošana.
- d) Veikala reklamēšana sociālajos tīklos.

2. uzdevums. (23 punkti) Iepazīsties ar informāciju un atbildi uz jautājumiem!

Lauksaimnieciskās ražošanas rādītāji Latvijā un Nīderlandē 2010. un 2016. gadā

Rādītājs	Latvija		Nīderlande	
	2000	2016	2000	2016
Graudaugu platības (tūkst. ha)	415	706	226,3	174,3
Aramzeme uz vienu iedzīvotāju (ha)	nd	0,66	nd	0,06
Graudaugu raža (c/ha)	21,99	38,28	79,06	77,77
Lauksaimniecības produkcija uz nodarbināto (tūkst. USD)	5,01	14,98	50,66	84,77
Traktori (uz 100 km ²)	575,4	501,4	1631,9	1301,5
Izlietoti minerālmēsli (kg/ha)	nd	104,2	nd	288,9

Avoti: Pasaules Bankas dati. <https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TRAC.ZS?view=chart>;

<https://data.worldbank.org/indicator/AG.CON.FERT.ZS?view=chart>;

<https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.ARBL.HA.PC?view=chart>. (Skatīts 26.11.2019.)

Piezīme. nd – nav datu.

2.1. (2 punkti) Ar diviem faktiem pierādi, kurai valstij ir relatīvi lielāki zemes resursi graudaugu ražošanai!

2.2. (1 punkts) Kā Nīderlande mazina zemes resursu ierobežotību?

2.3. (1 punkts) Pierādi, kura valsts zemes resursus izmanto efektīvāk!

2.4. (1 punkts) Aprēķini, par cik procentiem pieaugusi graudaugu ražība Latvijā laikā no 2000. gada līdz 2016. gadam!

2.5. (2 punkti) Uzraksti divus faktoros, kuri Nīderlandē varēja nodrošināt augstāku graudaugu ražību!

2.6. (2 punkti) Pierādi, kura valsts ir straujāk kāpinājusi produktivitāti uz vienu nodarbināto!

2.7. (3 punkti) Balstoties uz saviem vērojumiem un tev zināmo informāciju, uzraksti trīs faktoros, kas varēja veicināt tik strauju lauksaimnieciskās ražošanas produktivitātes kāpumu Latvijā!

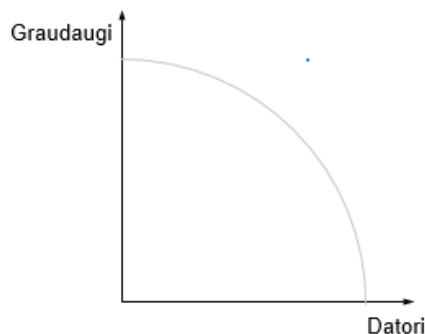
2.8. (3 punkti) Uzraksti trīs guvumus no starptautiskās tirdzniecības, starptautiskās tautsaimniecības, kas ļāva būtiski palielināt lauksaimniecībā nodarbināto produktivitāti Latvijā!

2.9. (4 punkti) Kādus guvumus no lauksaimniecībā nodarbināto produktivitātes pieauguma guvuši:

- a) valsts:
- b) zemnieki:
- c) citās jomās nodarbinātie:
- d) sabiedrība kopumā:

2.10. (4 punkti) Esošajā ražošanas iespēju modelī attēlo:

- a) ar A punktu situāciju Latvijā, kad graudaugu audzēšana bija neefektīva;
- b) ar B punktu situāciju, kad graudaugu ražošana kļuva efektīva;
- c) ar C punktu situāciju pēc ražīgāku graudaugu audzēšanas tehnoloģiju ieviešanas;
- d) ar D punktu situāciju pēc graudaugu sējumu platību palielināšanas.

Pārbaudes darba vērtēšanas kritēriji

Kritērijs		Punkti								
Konkrētajā situācijā spēj veikt guvumu un izmaksu analīzi.		5								
Prot noteikt ieguvējus starptautiskajā tirdzniecībā.		3								
Spēj analizēt informāciju un noteikt guvumu no investīcijām.		7								
Prot noteikt faktoros, kas veicina produktivitātes un ražošanas iespēju attīstību, mazina ierobežotību.		6								
Prot aprēķināt produktivitātes pārmaiņas, salīdzināt resursu izmantošanas produktivitāti dažādās valstīs.		3								
Prot izmantot ekonomisko modeli – ražošanas iespēju robežu – tautsaimniecības situāciju vizualizēšanā.		4								
Vērtēšana										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punkti	1–4	5–8	9–11	12–14	15– 17	18– 20	21– 22	23– 24	25– 26	27– 28